

Araştırma Makalesi

Sosyal Koruma Harcamalarının Gelir Dağılımına Etkisi: Panel Veri Analizi

The Effect of Social Protection Expenditures on Income Distribution: Panel Data Analysis

Çağlayan TABAR Dr. Öğr. Üyesi, Bursa Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ctabar@uludag.edu.tr https://orcid.org/0000-0003-4389-7658	Semih ŞEN Dr. Öğr. Üyesi, Bursa Uludağ Üniversitesi Yenişehir Meslek Yüksekokulu semihsen@uludag.edu.tr https://orcid.org/0000-0001-5020-3998
---	--

Makale Geliş Tarihi	Makale Kabul Tarihi
10.05.2025	09.08.2025

Öz

Küresel düzeyde artan gelir eşitsizliği, ekonomik kırılganlıklar ve tüm bunlara ek olarak teknolojik alanda yaşanan gelişmeler sosyal koruma mekanizmalarının önemini her zamankinden daha fazla gündeme taşımıştır. Sosyal koruma harcamalarının amacı, toplumun en savunmasız kesimlerine destek sunmak suretiyle sosyal refahı artırmak ve gelir dağılımındaki adaletsizlikleri azaltmaktır. Gelirin adil dağılmasının ise topluma fayda getireceği savunulmaktadır. Bu faydaların başında sürdürülebilir kalkınmanın ve sosyal adaletin sağlanması gelmektedir. Zira gelirin daha adil bölüşüldüğü bir ekonomide yoksulluğun azalacağı, sağlık ve beslenme koşullarının iyileşeceği, suç oranlarının düşeceği ve toplumsal uyumun sağlanarak yaşam koşullarının yükseleceği düşünülmektedir. Ayrıca gelir dağılımının düzenlenmesi, günümüzde devletin ekonomiye müdahale gerekçelerinden biri olarak da kabul edilmektedir. Devlet bu amaca yönelik olarak kullandığı araçlardan bir tanesi de sosyal koruma harcamalarıdır. Bu nedenle sosyal koruma harcamalarının gelir dağılımı üzerindeki etkilerinin bilinmesi, politika yapıcılara yol göstermesi açısından önem arz eden bir konudur. Buradan hareketle çalışmada, sosyal koruma harcamalarının gelir dağılımı üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma panel veri analizi ile 33 Avrupa Birliği (AB) üyesi ülke ve Türkiye'ye ait 2010 - 2021 dönemi yıllık verileri kullanılarak yapılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre; sosyal koruma harcamalarının artırılması gelir eşitsizliğini azaltmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Kamu harcamaları, Sosyal Politika, Sosyal Koruma Harcamaları, Gelir Dağılımı, Panel Veri Analizi

JEL Sınıflandırması: H53, E24, C01, C33, I39

Abstract

Rising global income inequality, economic vulnerability and technological developments have put the importance of social protection mechanisms on the agenda more than ever before. The purpose of social protection spending is to increase social welfare and reduce inequalities in income distribution by supporting the most vulnerable segments of society. It is argued that a fair distribution of income brings benefits to society. One of these benefits is to ensure sustainable development and social equity. In an economy where income is more equitably distributed, poverty is expected to decrease, health and nutritional conditions will improve, crime rates will decrease, social cohesion will be ensured and living conditions will improve. Moreover, regulating income distribution is now accepted as one of the reasons for government intervention in the economy. One of the instruments used by the state for this purpose is social protection expenditure. Therefore, knowing the impact of social protection expenditure on income distribution is an important issue to guide policy makers. Therefore, this study aims to determine the impact of social protection expenditure on income distribution. The study is based on a panel data analysis using annual data for 33 European Union (EU) Member States and Turkey for the period 2010-2021. The study finds that increasing social protection expenditure reduces income inequality.

Önerilen Atıf /Suggested Citation

Tabar, Ç. & Şen, S., 2025, Sosyal Koruma Harcamalarının Gelir Dağılımına Etkisi: Panel Veri Analizi, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 60(3), 2599-2611.

Keywords: Public expenditures, Social Policy, Social Protection Expenditures, Income Distribution, Panel Data Analysis

JEL Classification: H53, E24, C01, C33, I39

1. Giriş

Küresel düzeyde artan gelir eşitsizliği, ekonomik kırılganlıklar ve teknolojik alanda yaşanan gelişmeler sosyal koruma mekanizmalarının önemini her zamankinden daha fazla gündeme taşımıştır. Sosyal koruma harcamaları, toplumun en savunmasız kesimlerine destek sunarak sosyal refahı artırmayı ve gelir dağılımındaki adaletsizlikleri azaltmayı amaçlamaktadır (Kirmanoğlu, 2011: 207). Özellikle sanayi devrimi sonrası değişen ekonomik ve sosyal yapılar, devletlerin vatandaşlarına karşı sosyal sorumluluklarını genişletmiş; eğitim, sağlık, işsizlik sigortası ve emeklilik gibi alanlarda kamusal müdahalelerin yoğunlaşmasına zemin hazırlamıştır. Gelir dağılımındaki eşitsizlikler ise sadece ekonomik büyümeyi tehdit etmekle kalmayıp, aynı zamanda toplumsal huzuru da zedelemektedir (Piketty, 2014:518; Stiglitz, 2018:134-135). Bu nedenle, sosyal koruma harcamalarının gelir dağılımı üzerindeki etkilerinin sistematik bir şekilde analiz edilmesi, sürdürülebilir kalkınma ve sosyal adalet hedeflerine ulaşmada kritik bir rol oynamaktadır.

Bu çalışmada, Avrupa Birliği ülkeleri ve Türkiye örneği üzerinden sosyal koruma harcamalarının gelir dağılımı üzerindeki etkisi, panel veri analizi yöntemiyle incelenecektir. Literatürde daha önce bu konuda yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Ancak söz konusu çalışmaların büyük kısmında incelenen dönemleri yakın tarihli olarak adlandırmak güçtür. Oysa yakın tarihte yaşanan küresel kriz ve salgın gibi olaylar devletin ekonomik işleyişteki rolünün yeniden ele alınmasını sağlamış ve neticede bu rolün güçlenmesine neden olmuştur. Nitekim bu gelişmeler, sosyal koruma harcamaları ve gelir dağılımı ilişkisini güncel gelişmeler ışığında tekrar incelemeye muhtaç hale getirmiştir. Dolayısıyla bu çalışmanın diğer çalışmalardan farkı ampirik analizde güncel verilerin kullanılmasıdır. Çalışmada AB üyesi ülkelerin incelenmesinin sebebi ise, söz konusu ülkelerde sosyal koruma harcamalarının payının yüksek olmasıdır. Çalışmanın amacı, sosyal koruma harcamalarının gelir eşitsizliğini azaltmadaki etkinliğini istatistiksel olarak test edebilmek ve elde edilen bulgular ışığında sosyal politika yapıcılarına yönelik çıkarımlarda bulunabilmektir. Bu kapsamda önce sosyal koruma harcamaları ve gelir dağılımı ilişkisi kavramsal ve kuramsal düzeyde incelenerek, literatürdeki öncü çalışmaların bulgularına yer verilecektir. Daha sonra ise sosyal koruma harcamalarının gelir dağılımındaki etkisini test etmek için ampirik analiz bulgularına yer verilerek, ulaşılan sonuçlar değerlendirilecektir. Çalışmanın var olan literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

2. Sosyal Koruma Harcamaları ve Gelir Dağılımı Üzerine Etkileri

Sosyal koruma birey ve toplum hayatı için düşünüldüğünde ilkel kavimlerde dahi örnekleri görülebilen ve oldukça eskiye dayanan bir olgudur. Ancak modern devletlerin sosyal politikaları bağlamında düşünüldüğünde ise yeni kabul edilebilecek bir disiplindir. Çünkü sosyal politika sanayi devrimi sonrası değişen toplumsal ve sosyal yapı ile artan devlet faaliyetlerinin bir neticesi olarak kabul edilmektedir. Gerçekten de sanayi devrimi sonrası ortaya çıkan üretim artışı sanayi sektöründe üretim faktörlerinden emeğe olan talebi arttırmıştır. Artan bu emek talebi ise sanayi kesiminde ücretlerin artmasına yol açarken; tarım başta olmak üzere diğer sektörlerdeki emek stokunun da sanayi sektörüne yönelmesine yol açmıştır. Bu gelişmeler toplumsal ve sosyal hayatta köklü değişimleri de beraberinde getirirken; bahse konu değişimlerin başında ise hızlı kentleşme gelmiştir (Bocutoğlu, 2012, s. 49).

Hem emeğin istihdam alanlarının değişmesi hem de büyük nüfusa sahip kentlerin ortaya çıkması pek çok sorunu da beraberinde getirmiştir. Öncelikle seyrek nüfuslu kırsal yerleşim alanlarında bireyler arası yardımlaşma ve dayanışma kültürünün büyük kentlere göre daha fazla olduğu yaygın şekilde kabul görmektedir (Tuna, 1970, s. 5). Sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın görece zayıf olduğu kent ortamında, emek gücünün karşılaşılabileceği malullük veya ölüm gibi hallerde, kişinin kendisi yahut ailesi yaşamlarını nasıl devam ettirilebileceklerdir? İstikrarlı ve sürdürülebilir bir üretim yapısı için gerekli emek gücünün sağlık hizmetlerinden yararlanması nasıl sağlanabilecektir? Diğer taraftan emeğin kırsal kesimdeki mülkiyet haklarından ve tarımsal üretim alanındaki uzmanlıklarından vazgeçip sanayi sektörüne yönelmesi için sadece yüksek ücret yeterli olacak mıdır? Yoksa emek faktörünün gelecek kaygısının kısmen de olsa azaltılması gerekmekte midir? İşte bu ve benzeri sorunlar sosyal politika alanının doğmasında etkili olmuştur. Ancak yine de sanayi devrimi ve hızlı kentleşme başta olmak üzere,

sosyal yapıda meydana gelen köklü değişim ve buna bağlı ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar sosyal politikaların hükümetler tarafından kolayca benimsenmesini sağlayamamıştır. Çünkü sanayi devriminin ortaya çıktığı 18. yüzyılın sonlarında hâkim olan iktisat anlayışı devletin ekonomik işleyişteki rolünün sınırlı olması gerektiğini savunan Klasik iktisat teorisi iken; 1929 Büyük Buhranına kadar süren bu dönem boyunca devletin ekonomiye müdahalesi kaynak tahsisinde etkinliği bozan bir unsur olarak görülmüş ve sakıncalı bulunmuştur (Şen, Tabar ve Tokatlıoğlu, 2018, s. 12).

1929 Büyük Buhranından sonra ortaya çıkan Keynesyen iktisat anlayışı ise Klasik iktisat teorisinden farklı olarak ekonomide devlet müdahalesini savunmuştur. Nihayet iktisat teorisinde ve politikasında meydana gelen bu anlayış değişimi, İkinci Dünya Savaşı sonrası ortaya hızlı üretim artışı ile birleşince sosyal politikaların hükümetler tarafından benimsenerek uygulanabileceği koşullar büyük ölçüde ortaya çıkmıştır (Kurz, 2017, p. 171). Son olarak bugünkü anlamda sosyal politika disiplinin ortaya çıkışını daha iyi kavramak için savaş sonrası dönemdeki siyasal gelişmeleri de göz ardı etmemek gerekir. Çünkü merkezi planlamaya dayalı bir ülke olan Sovyetler Birliği İkinci Dünya Savaşı'nın ardından küresel bir güç haline gelmiştir. Merkezi planlama anlayışının emek sınıfı lehine söylemleri ise piyasa ekonomisini benimseyen ülkelerdeki başta sendikalar olmak üzere emek topluluklarının dikkatini ve ilgisini çekmiştir. Böylece emek sınıfının sendikal haklar ve sosyal politikalar konularında hükümetler üzerindeki baskı ve talepleri artmıştır (Yıldız Tokatlıoğlu, 2005, s. 6). İşte tüm bu gelişmeler, sosyal politikaların İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde hükümetlerce yaygın şekilde benimsenmesine yol açmıştır (Bossert, 2021, p. 106).

Genel olarak sosyal politika devletin sosyal refahı arttırmak adına hayata geçirdiği yeniden dağıtıcı düzenleme ve müdahaleler bütünüdür. Bu bağlamda sosyal politika devletin yoksulluğun ve işsizliğin azaltılması, gelir dağılımının iyileştirilmesi, dezavantajlı grupların korunması, suç oranlarının düşürülmesi, bireylerin sosyal işlevlerinin yükseltilmesi gibi amaçlarla izlediği politikalar sepeti olarak tanımlanmaktadır. Bu geniş politikalar sepeti içerisinde yer alan sosyal koruma ise belirli bir toplumda politik ve sosyal olarak kabul edilemez bulunan risk ve ihtiyaçlara yönelik kamusal tedbirleri ifade etmektedir (Norton, Conway and Foster, 2001, p. 143). Uluslararası çalışma örgütü tarafından yapılan başka bir tanımda ise sosyal koruma düşük veya azalan yaşam standartlarına karşı koruma sağlamak amacıyla, kamusal düzenlemeler vasıtasıyla birey ve hanelere yardım sağlanmasıdır (International Labour Organization, 2004, p. 1). Asya Kalkınma Bankası, sosyal korumayı birey ve hane halklarının işgücüne katılımını arttırarak, risklere maruz kalmasını azaltarak, tehlikelere ve gelir kayıplarına karşı koruma kapasitelerini geliştirerek yoksulluğu ve kırılganlığı azaltmak için tasarlanan kamusal politika ve programlar bütünü şeklinde tanımlanmaktadır (Asian Development Bank, 2001, p. 1). Son olarak Dünya Bankası ise sosyal korumayı insan sermayesini iyileştirmeye veya korumaya yönelik kamu müdahalesi olarak tanımlanmaktadır. Buna göre söz konusu müdahalelerin amacı birey ve hane halklarının gelir risklerini daha iyi yönetmelerine yardımcı olmaktır (Rawlings, 2015).

O halde buraya kadar yapılan tanımlardan hareketle sosyal koruma harcamaları, sosyal hizmetlerden sağlık, gelir eşitsizliği, işsizlik, emeklilik ve konuta kadar yürütülen kamu politikaları için merkezi ve/veya yerel yönetimler tarafından yapılan harcamalar olarak ifade edilebilir (Yentürk, 2018, s. 3). Öte yandan sosyal koruma konusundaki literatür incelendiğinde, özellikle erken çalışmalarda kavramın sosyal güvenlik şeklinde kullanıldığı görülmektedir. Bu durum okuyucu açısından bir kavram kargaşasına sebebiyet verebilmektedir. Adına ister sosyal koruma ister sosyal güvenlik densin esasında iki kavram da aynı anlamı içermektedir. Ancak sosyal güvenlik kavramı zamanla sosyal güvenlik sistemi ile özdeşleşmiş ve prim ödemek suretiyle sistemin üyesi olanları kapsayan dar bir anlamı çağrıştırmıştır (Çelik, 2021, ss. 124-125). Hâlbuki sosyal koruma söz konusu sistemin üyesi olsun veya olmasın, finansmanına katılsın veya katılmasın ihtiyaç sahibi herkesin faydalanabildiği geniş anlamda bir sosyal politikadır (Yi, 2010, p. 59).

Bir ekonomide gelirin adil dağılmasının topluma fayda getireceği savunulmaktadır. Bu faydaların başında sürdürülebilir kalkınmanın ve sosyal adaletin sağlanması gelmektedir. Zira gelirin daha adil bölüşüldüğü bir ekonomide yoksulluğun azalacağı, sağlık ve beslenme koşullarının iyileşeceği, suç oranlarının düşeceği ve toplumsal uyumun sağlanarak yaşam koşullarının daha müreffeh bir seviyeye yükseleceği düşünülmektedir (Savaşan, 2015, s. 367). Bu amacın tesis edilmesinde elbette Gayrisafi Yurtiçi Hâsıla (GSYİH) olarak ifade edilen gelirin düzeyi de etkilidir. Çünkü gelir eşitliğinin mutlak

olarak sağlandığı varsayımına dayanan kişi başı gelirin düşük olması, toplumun bütün olarak yoksulluk gerçeğiyle yüz yüze olduğunu göstermektedir.

Musgrave ilk defa gelir dağılımı meselesini ekonomik istikrar ve kaynak tahsisi ile birlikte devletin ekonomik işleyişteki üç temel fonksiyonundan biri olarak tanımlamıştır (Musgrave, 1959, pp. 556-557). Böylece piyasa başarısızlıkları arasında kabul edilen gelir dağılımı sorunu, devletin ekonomide müdahale etmesi gereken konulardan biri olarak kabul edilmiştir. Ancak iktisat literatüründe müdahalenin şeklinin nasıl olması gerektiği hususu klasik ve yeni refah iktisadı çerçevesinde tartışılmıştır. Temellerini Arthur C. Pigou'nun ortaya koyduğu klasik refah iktisadı azalan marjinal fayda prensibini benimsemektedir. Buradan hareketle devletin üst gelir gruplarından yoksullara yönelik gelir transferleri yaparak sosyal refahı arttırabileceğini savunmaktadır. Buna karşılık Vilfredo Pareto'nun görüşlerine dayanan yeni refah iktisadı ise devletin gelir dağılımına müdahalesini, toplumdaki hiç kimsenin refahını azaltmadan, en kötü durumdaki bireyin refahını arttırması halinde savunmaktadır. O halde sosyal koruma harcamaları aracılığıyla gelir dağılımını iyileştirmenin kuramsal zemininin arka planında azalan marjinal fayda prensibini esas alan Pigoucu klasik refah iktisadı olduğu söylenebilir (Şen ve Güney, 2023, s. 266; Tokathoğlu ve Selen, 2021, ss. 434-435).

Bir ekonomide üretilen gelirin nasıl dağılım gösterdiğini ortaya koyan çeşitli gelir dağılım türleri vardır. Ancak yaygın kullanılan türleri faktörel gelir dağılımı ve bireysel gelir dağılımıdır. Faktörel gelir dağılımı üretim faktörlerinin GSYİH'dan ne kadar pay aldığıyla ilgilenirken; bireysel gelir dağılımı nüfusu oluşturan gelir gruplarının GSYİH'dan aldığı payla ilgilenmektedir. Bireysel gelir dağılımının göstergesi olan ve Lorenz eğrisi üzerinden hesaplanan Gini katsayısı, aslında devletin müdahaleci politikalarına maruz kalmış bir gelir dağılımını yansıtmaktadır (Dinler, 2022, ss. 325-326). Bu nedenledir ki üretim faktörlerinin hiçbir müdahale olmaksızın gelirden aldığı paya birincil gelir dağılımı denirken; bireysel gelir dağılımına ikincil gelir dağılımı da denmektedir. İşte devletin gelirin yeniden dağılımına yönelik olarak kullandığı başlıca iki müdahale aracı vardır (Şen ve Güney, 2023, s. 266). Bu araçların gelir tarafında artan oranlı vergileme önemli bir araçken, harcama tarafındaki en önemli aracı ise sosyal koruma harcamalarıdır. Çünkü bu harcamalar genellikle alt gelir grubuna yapılan transfer harcaması niteliğinde olduğu için, gelir dağılımını daha eşitlikçi hale getirmektedir (Tokathoğlu ve Selen, 2021, s. 460).

3. Literatür Taraması

Literatürde sosyal koruma harcamalarının iktisadi etkilerine dair çeşitli çalışmalar yer almaktadır. Bu çalışmalar sosyal koruma harcamalarının ekonomik büyüme üzerindeki etkisinden fiyat istikrarına kadar olan çeşitli iktisadi sonuçlarını incelemektedir. Elbette bu çalışmada sosyal koruma harcamalarının gelir dağılımı üzerindeki etkileri incelendiğinden bu konuya eğilen çalışmaların sonuçları dikkate alınmıştır. Öte yandan tüm çalışmaları incelemek ve bulgularına yer vermek mümkün olmadığından bu başlıkta, yalnızca öncü çalışmaların eriştiği sonuçlara yer verilmiştir.

Literatürdeki bu çalışmalardan Kenworthy (1999) on beş sanayi ülkesinde sosyal refah harcamalarının yoksulluğu azaltıp azaltmadığını incelemiş ve bu harcamaların yoksulluğu azalttığına dair güçlü kanıtlar bulmuştur. Behrendt (2000) ise Almanya, İsveç ve İngiltere'yi karşılıklı olarak analiz ettiği çalışmada, sosyal nitelikli asgari gelir programlarının yoksulluğu azalttığı bulgusuna erişmiştir. Adelantado ve Cuevas (2006) Avrupa Birliği'nin on dört ülkesini inceledikleri çalışmalarında, sosyal harcamaların GSYİH içerisindeki paylarının azaldıkça gelir eşitsizliğinin ve yoksulluğun arttığını tespit etmişlerdir. Caminada ve Goudswaard (2009) Avrupa Birliği'ne üye ülkeler ile birlik üyesi olmayan 15 OECD üyesi ülkeyi analiz ettikleri çalışmalarında sosyal harcamaların yoksulluğu azalttığını tespit etmişlerdir. Avrupa Birliği dışındaki ülkelerde bu etkinin daha güçlü olduğu bulgusuna erişmişlerdir. Caminada, Goudswaard ve Koster (2012) ise yirmi iki OECD ülkesinde sosyal harcamaların yoksulluk üzerindeki etkisini incelemişler ve aralarında güçlü bir negatif ilişki bulmuşlardır. Ulu (2018), 21 OECD ülkesinde sosyal harcamaların gelir dağılımı üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışmada eğitim dışındaki sosyal harcamaların gelir dağılımını iyileştirmede çok daha etkin olduğu sonucuna erişmiştir.

Akbulut, Altundemir ve Güven (2022), Türkiye ve Avrupa Birliği ülkelerinde sosyal koruma harcamalarının yoksulluk üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Yazarlar yoksulluk tanımlarına ve sosyal koruma harcamalarının türlerine göre farklılaşan sonuçlar bulmuşlardır. Ancak sosyal koruma harcamaları içerisinde yoksulluğu azaltmada aile ve sağlık yardımlarının görece daha etkili olduğu

bulgusuna erişmişler ve özellikle hükümetlere yoksullukla mücadele için bu harcama türünü arttırmalarını tavsiye etmişlerdir. Diğer taraftan Türkiye için yaptıkları çalışmada Sarısoy ve Koç (2010) ise sosyal nitelikli kamu harcamalarının yoksulluğu azalttığı bulgusuna erişmişlerdir. Çelikay ve Gümüş (2017), Eurostat anlaşmasıyla tanımlanan Türkiye'deki 26 istatistiksel bölgede sosyal harcamaların yoksulluk üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Yazarlar kısa dönemde sosyal harcamaların yoksulluk üzerindeki etkisinin negatif olduğunu ancak uzun dönemde pozitif bir etkiye sebep olduğunu bulmuşlardır. Hazman (2011) ise Türkiye'de sosyal güvenlik harcamalarının gelir dağılımı üzerindeki ilişkisini incelemiştir. Çalışmada Gini katsayısından kamu harcamalarına doğru tek yönlü nedensellik ilişkisi saptanmıştır. Bu sonuç, gelir dağılımındaki adaletsizlik arttıkça (Gini katsayısı arttıkça), kamu harcamalarının da artacağı bulgusunu göstermektedir.

4. Veri Seti Ve Model

Çalışmanın bu bölümünde, sosyal koruma harcamalarının gelir dağılımı üzerindeki etkilerinin panel veri analiz yöntemi kullanılarak araştırılması amaçlanmaktadır. 33 AB üyesi ülke¹ ile Türkiye'nin 2010-2021 yılları arasındaki yıllık veriler kullanılarak yapılan çalışmada, bağımlı değişken olarak yer alan gelir dağılımını temsil eden değişken Gini katsayısı iken bağımsız değişken olarak yer alan sosyal koruma harcamalarını temsil eden değişken Sosyal koruma harcamalarının GSYH içindeki payıdır. Modelde işsizlik oranı, enflasyon oranı ve kişi başına düşen GSYH ise açıklayıcı değişken olarak yer almaktadır. Çalışmadaki veriler EUROSTAT veri tabanından elde edilmiştir. Çalışmada kullanılan değişkenlerin tanımlayıcı istatistikleri ise aşağıdaki Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Tanımlayıcı İstatistikler

	Ortalama	Standart Sapma	Min	Max.
Gini	29.98	4.43	20.9	43.5
Sosyal Koruma Harc.	23.45	5.99	10.9	38
İşsizlik	8.60	4.76	2.02	27.69
Enflasyon	1.92	2.34	-2.09	19.59
Kişi Başı GSYH	36681	25808.93	5588.97	133711

Tablo 1'e göre modelde bağımsız değişken olarak yer alan gini katsayısının ortalaması 29.98'dir. Gini katsayısının en düşük değeri 20.9 (Slovakya) iken, en yüksek değeri 43.5 (Türkiye)'dir. Modelde bağımsız değişken olarak yer alan sosyal koruma harcamalarının GSYH içindeki payının ise ortalaması 23.45'tir. Sosyal koruma harcamalarının GSYH içindeki payının en düşük değeri 10.9 (Türkiye) iken, en yüksek değeri 38 (Fransa)'dir. Modelde açıklayıcı değişken olarak kullanılan işsizlik oranının ortalaması 8.60, enflasyon oranının ortalaması 1.92 iken kişi başı GSYH'nin ortalaması ise 36681 dolardır.

Çalışmada kullanılan model aşağıda gösterilmektedir. Modelde bağımlı değişken olarak yer alan *gini*, kişisel gelir dağılımını ölçen gini endeksini, *skh*; sosyal koruma harcamalarını, *enf*; enflasyonu, *işs*; işsizliği, *gsyh*; kişi başına düşen milli geliri, β_0 ; sabit terimi, $\beta_1; \beta_2; \beta_3; \beta_4$; katsayıları, *i*; modelde yer alan yatay kesit birimlerini, *t*; yatay kesit birimlerinin zaman serisini, ε ise; hata terimini göstermektedir.

$$gini_{it} = \beta_0 + \beta_1 skh_{it} + \beta_2 enf_{it} + \beta_3 işs_{it} + \beta_4 gsyh_{it} + \varepsilon_{it}$$

Panel veri analiz yöntemi kullanıldığında panelin zaman boyutu önem arz etmektedir. Panelin zaman boyutu uzunsa değişkenlerin durağanlığına bakmak için panel birim kök testi yapılmalıdır. Buna karşın zaman boyutu kısa ise durağanlık testi yapılmasına gerek yoktur (Nargeleçekenler, 2011, s. 168). Bu çalışmada kullanılan zaman boyutunun 12 yıl olması nedeniyle değişkenlerin durağanlığına bakmak için panel birim kök testi yapılmasına gerek yoktur.

¹ Ülkelerin ve incelenen zaman diliminin seçiminde veri kısıtı rol oynamıştır. Çalışmada verileri kullanılan ülkeler şunlardır: Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Hırvatistan, Kıbrıs, Çekya, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İzlanda, İrlanda, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Malta, Hollanda, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Sırbistan, Slovakya, Slovenya, İspanya, İsveç, İsviçre ve Türkiye.

5. Ampirik Bulgular

Panel veri analizinde hangi tahmincinin kullanılacağına karar vermek için ilk olarak Breusch Pagan (1980) testi yapılmıştır. Breusch Pagan (1980) testi klasik model olarak ifade edilen havuzlanmış en küçük kareler (HEKK) modeli ile rassal etkiler modelinden hangisinin tercih edilmesi gerektiğini tespit etmek için kullanılır. Söz konusu test; birim etkinin varyansı sıfır ise en küçük kareler yöntemini, sıfırdan farklı ise rassal etkiler modelinin kullanılması gerektiğini önermektedir. Testin sıfır hipotezi “birim etkilerin varyansı sıfıra eşittir” şeklindedir (Breusch and Pagan, 1980:246-251). Tablo 2’de gösterilen Breusch Pagan (1980) test sonuçlarına göre klasik model ile tahmin uygun değildir. Sonrasında ise modelin rassal veya sabit etkiye sahip olup olmadığını tespit edilmelidir. Bu amaçla Hausman (1978) testinin yapılması gereklidir. Hausman (1978, p. 1258) testinin sıfır hipotezi rassal etkilerin olduğu diğer bir ifadeyle birimler arası korelasyonun bulunmadığı biçimindedir. Tablo 2’de modelin Hausman (1978) testinin sonuçları gösterilmektedir. Test sonuçlarına göre sıfır hipotezi % 1 anlamlılık düzeyiyle reddedilmektedir. Buradan hareketle sabit etkiler modelinin daha uygun olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 2. Breusch Pagan (1980) LM ve Hausman Testi Sonuçları

	Olasılık Değeri
Breusch Pagan LM Testi	0.0000
Hausman Testi	0.0061

Panel veri modellerinde otokorelasyon, değişen varyans (heterokedastisite) ve yatay kesit bağımlılık sorunlarının olmadığı varsayılmaktadır. Bu varsayımlardan bir veya bir kaçının sağlanamaması durumunda tahminciler etkinliklerini kaybetmekte ve standart hataların sapmalı tahmin edilmesine yol açmaktadır. Bu sebeple söz konusu varsayımların geçerli olup olmadığı istatistiksel olarak test edilmelidir (Ün, 2018, s. 75). Bunun için analize otokorelasyon, değişen varyans (heterokedastisite) ve birimler arası korelasyon testleri yapılarak devam edilecektir.

Sabit etkiler modeliyle yapılan tahminlerde otokorelasyonun bulunmaması varsayımının geçerliliğini tespit etmek için “Bhargava, Franzini ve Narendranathan’ın Durbin-Watson” testi ile “Baltagi Wu LBI” testleri yapılmıştır. Her iki testin de sıfır hipotezi “otokorelasyon yoktur” biçimindedir (Bhargava, Franzini and Narendranathan, 1982, pp. 533-538; Baltagi and Wu, 1999, pp. 815-818). Her iki test için de olasılık değeri hesaplanmadığından, test istatistiklerine bakılarak yorumlanmaktadır. Test istatistiği 2’den küçükse modelde otokorelasyon olduğu sonucuna ulaşılmaktadır (Yerdelen Tatoğlu, 2020, s. 241). Tablo 3’te “Bhargava, Franzini ve Narendranathan’nın Durbin-Watson” ile “Baltagi-Wu LBI” test sonuçları yer almaktadır. İki testin de istatistik değerleri 2’den küçük olduğu için modelde otokorelasyon bulunduğu görülmektedir.

Tablo 3. Otokorelasyon Testi Sonuçları

	Test İstatistiği
Bhargava vd. Durbin-Watson	0.7037
Baltagi-Wu LBI	0.9329

Sabit etkiler modelinde değişen varyans sorununun bulunup bulunmadığını tespit etmek için kullanılan testlerden bir tanesi “Modifiye Edilmiş Wald Testi”dir. Testin sıfır hipotezi modelde değişen varyans sorununun bulunmadığı yönündedir (Greene, 2003, p. 488). Modifiye Edilmiş Wald Testi’nin sonuçları Tablo 4’te yer almaktadır. Test sonuçlarına göre; sıfır hipotezi reddedildiğinden modelde değişen varyans sorunu bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4. Modifiye Edilmiş Wald Testi Sonuçları

Test İstatistiği	2576.91
Olasılık Değeri	0.0000

Sabit etkiler modeliyle yapılan tahminlerde sınanması gereken son varsayım ise birimler arası korelasyonun bulunup bulunmamasıdır. Sabit etkiler modelinde birimler arası korelasyonun bulunup bulunmadığını tespit etmek için kullanılan testlerden biri de Pesaran CD testidir. Yapılan Monte Carlo simülasyonlarında N>T durumunda Pesaran'ın CD testinin performansının Breush-Pagan LM testine göre daha iyi sonuç verdiği görülmüştür (Yerdelen Tatoğlu, 2020, s. 245). Çalışmada N>T olduğundan birimler arası korelasyonun varlığını sınamak için Pesaran CD testi yapılmıştır. Pesaran CD testinin sıfır hipotezi birimler arası korelasyon yoktur şeklindedir. Test sonuçlarına Tablo 5'te yer verilmiştir. Test sonuçlarına göre sıfır hipotezi reddedilememiştir. Yani birimler arasında korelasyon bulunamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 5. Pesaran CD Testi Sonuçları

Test İstatistiği	-0.163
Olasılık Değeri	0.8708

Yapılan temel varsayım testleri sonucunda, sosyal koruma harcamalarının gelir dağılımı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla kurulan modelde değişen varyans ve otokorelasyon sorunu olduğu görülmektedir. Panel veri analizinde değişen varyans ve otokorelasyon sorunlarının bulunması, model tahmininden elde edilen katsayıların tutarsız ve sapmalı olmasına neden olmaktadır. Bu sebeple modelin tahmininde değişen varyans ve otokorelasyon sorunun ortadan kaldırarak modeli bu sorunlara karşı dirençli hale getiren Beck ve Katz (1995) Panel Düzeltilmiş Standart Hata (Panel Corrected Standart Error – PCSE) tahmincisi kullanılmıştır. Beck ve Katz (1995) tahmincisiinden elde edilen sonuçlar Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6. Beck ve Katz (1995) PCSE Tahmincisi Sonuçları

Gini (Bağımlı Değişken)	Katsayı	Olasılık Değeri
Sosyal Koruma Harc.	-0.21	0.000
İşsizlik	0.33	0.000
Enflasyon	0.39	0.000
Kişi Başı GSYH	-0.00002	0.000
Sabit	32.15	0.000
R²	0.37	

Tablo 6'ya göre sosyal koruma harcamalarının gini katsayısı üzerindeki etkisi istatistiki olarak %1 düzeyinde anlamlıdır. Buna göre sosyal koruma harcamalarının GSYH içindeki payında meydana gelen % 1'lik artış gini katsayısını % 0.21 oranında azaltmaktadır. Gini katsayısının azalması gelir eşitsizliğinin azaldığı anlamına geldiğinden, sosyal koruma harcamalarındaki artışın gelir dağılımındaki eşitsizliği azalttığı söylenebilir. Gelir dağılımındaki eşitsizliği azaltan bir diğer değişken kişi başına düşen GSYH'dir. Kişi başına düşen GSYH'nın gini katsayısı üzerindeki etkisi istatistiki olarak %1 düzeyinde anlamlıdır. Kişi başına düşen GSYH'da meydana gelen 1 dolarlık artış gini katsayısını 0.00002 oranında azaltmaktadır. Enflasyon ve işsizliğin gini katsayısı üzerindeki etkisi istatistiki olarak %1 düzeyinde anlamlıdır. Enflasyon ve işsizlikte meydana gelen %1'lik bir artış gini katsayısını sırasıyla % 0.39 ve % 0.33 oranında arttırmaktadır. Dolayısıyla enflasyon ve işsizlikteki artışın gelir eşitsizliğini arttırdığı söylenebilir.

Çalışmadan elde edilen ampirik bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, sosyal koruma harcamalarının gelir dağılımında eşitsizliğin azaltılmasında bir araç olarak kullanılabileceği söylenebilir. Bu bulgular teorik beklentiler ve Adelantado ve Cuevas (2006), Caminada ve Goudswaard (2009), Sarısoy ve Koç (2010), Caminada, Goudswaard ve Koster (2012), Çelikay ve Gümüş (2017) tarafından yapılan çalışmaların sonuçlarıyla uyumludur.

6. Sonuç ve Değerlendirme

Küresel düzeyde artan gelir eşitsizliği, ekonomik kırılganlıklar ve teknolojik alanda yaşanan gelişmeler sosyal koruma harcamalarının önemini arttırmıştır. Bilindiği üzere sosyal koruma harcamaları, sosyal hizmetlerden sağlık, gelir eşitsizliği, işsizlik, emeklilik ve konuta kadar yürütülen kamu politikaları için merkezi ve/veya yerel yönetimler tarafından yapılan harcamalar olarak tanımlanmaktadır. Bu kamu harcamalarının teorik olarak etkilemesi beklenen makroekonomik faktörlerden bir tanesi de kişisel gelir dağılımıdır. Bir ülkede gelirin nasıl dağıldığı sürdürülebilir kalkınmanın ve sosyal adaletin sağlanması hususundaki önemli unsurlardandır. Zira gelirin daha adil bölüşüldüğü bir ekonomide yoksulluğun azalacağı, sağlık ve beslenme koşullarının iyileşeceği, suç oranlarının düşeceği ve toplumsal uyumun sağlanarak yaşam koşullarının daha iyi koşullara erişeceği düşünülmektedir. İşte sosyal koruma harcamalarının da gelirin daha adil dağılmasına katkı sağlayarak sosyal refahın arttırılmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

Bu çalışmada, sosyal koruma harcamalarının gelir dağılımı üzerindeki etkisi, 33 Avrupa Birliği üyesi ülke ile Türkiye'nin 2010-2021 yıllarına ait verileri kullanılarak panel veri analizi yöntemiyle incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, sosyal koruma harcamalarının Gayrisafi Yurtiçi Hasıla (GSYH) payındaki artışın, gini katsayısını istatistiksel olarak anlamlı biçimde azalttığı tespit edilmiştir. Bu sonuç, sosyal koruma harcamalarının gelir eşitsizliğini azaltıcı bir etki yarattığını göstermektedir. Çalışmada ayrıca işsizlik oranı ve enflasyon oranındaki artışların gelir eşitsizliğini artırdığı, kişi başına düşen GSYH düzeyinin ise sınırlı da olsa eşitsizliği azalttığı belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, sosyal koruma harcamalarının artırılmasının ve etkinliğinin güçlendirilmesinin, daha adil bir gelir dağılımının sağlanmasına katkı sunabileceği değerlendirilmektedir. Ayrıca, makroekonomik istikrarı tesis etmeye yönelik politikaların da gelir eşitsizliğinin azaltılmasında tamamlayıcı bir rol üstlenebileceği ifade edilebilir.

Öte yandan bu alanda yapılacak müteakip çalışmalara yardımcı olabilmek adına makalenin kısıtlarına değinmekte yarar söz konusu olabilir. Öncelikle, bu çalışmada sosyal koruma harcamaları genel bir kategori olarak ele alınmış ve alt bileşenler düzeyinde ayrıştırma yapılmamıştır. Bu durum, farklı sosyal koruma türlerinin (emeklilik, sağlık hizmetleri, işsizlik yardımları vb.) gelir dağılımı üzerindeki özgün etkilerinin ayrı ayrı incelenmesine imkân vermemektedir. İleriye yönelik çalışmalarda, sosyal koruma harcamalarının alt kalemleri bazında detaylı analizlerin yapılması, politika yapıcılar için ayrıca faydalı olabilecektir.

Kaynakça

- Adelantado, J., & Cuevas, E. C. (2006). Globalization and the welfare state: The same strategies for similar problems? *Journal of European Social Policy*, 16(4), 374–386.
<https://doi.org/10.1177/0958928706068272>
- Akbulut, E., Altundemir, M. E., & Güven, M. (2022). Türkiye ve AB ülkelerinde sosyal koruma yardımlarının yoksulluk üzerine etkisi: Bir panel veri analizi. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1), 343–350.
- Asian Development Bank. (2001). *Social protection: Our framework policies and strategies*. ADB.
- Beck, N., & Katz, J. N. (1995). What to do (and not to do) with time-series cross-section data. *The American Political Science Review*, 89(3), 634–647.
- Behrendt, C. (2000). *Holes in the safety net? Social security and the alleviation of poverty in a comparative perspective*. Transaction Publishers.
- Bhargava, A., Franzini, L., & Narendranathan, W. (1982). Serial correlation and the fixed effects model. *Review of Economic Studies*, 49, 533–549.
- Bocutoğlu, E. (2012). *İktisadi düşünceler tarihi*. Trabzon: Murathan Yayınevi.
- Bossert, C. F. (2021). *Power, alliances, and redistribution: The politics of social protection for low-income earners in Argentina, 1943–2015*. Budrich Academic Press.
- Breusch, T. S., & Pagan, A. R. (1980). The Lagrange multiplier test and its applications to model specification in econometrics. *The Review of Economic Studies*, 47(1), 239–253.

- Caminada, K., & Goudswaard, K. (2009). Effectiveness of poverty reduction in the EU: A descriptive analysis. *Poverty & Public Policy*, 1(2).
- Caminada, K., Goudswaard, K., & Koster, F. (2012). Social income transfers and poverty: A cross-country analysis for OECD countries. *International Journal of Social Welfare*, 21(2), 115–126.
- Çelik, A. (2021). Sosyal güvenlikten sosyal korumaya geçişte Covid-19'un etkileri. A. Çelik (Ed.), *Covid-19 sürecinde Türkiye'de sosyal politika kitabı içinde* (s. 1–368). Ankara: Orion Yayınevi.
- Çelikay, F., & Gümüş, E. (2017). The effect of social spending on reducing poverty. *International Journal of Social Economics*, 44(5), 620–632.
- Dinler, Z. (2022). *İktisada giriş* (28. Baskı). Bursa: Ekin Yayınevi.
- Greene, W. H. (2003). *Econometric analysis* (5th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Hazman, G. G. (2011). Türkiye'de gelir dağılımında adalet ve sosyal güvenlik harcamaları arasındaki nedensellik ilişkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, 16(1), 205–216.
- International Labour Organization. (2004). *Social protection matters 3*. Geneva: ILO Publications.
- Kenworthy, L. (1999). Do social-welfare policies reduce poverty? A cross-national assessment. *Social Forces*, 77(3), 1119–1139.
- Kurz, H. D. (2017). *İktisadi düşünce tarihi* (H. Bilir & E. Değirmenci, Çev.). Ankara: Heretik Yayınevi.
- Kirmanoglu, H. (2011). *Kamu ekonomisi analizi* (3. Baskı), İstanbul: Beta.
- Musgrave, R. A. (1959). *The theory of public finance: A study in public economy*. New York: McGraw–Hill.
- Nargeleçekenler, M. (2011). Hisse senedi fiyatları ve fiyat/kazanç oranı ilişkisi: Panel verilerle sektörel bir analiz. *Business and Economics Research Journal*, 2(2), 165–184.
- Norton, A., Conway, T., & Foster, M. (2001). *Social protection concepts and approaches: Implications for policy and practice in international development* (Working Paper No. 143). Overseas Development Institute.
- Piketty, T. (2014), *Yirmi birinci yüzyılda kapital*, Çev. Hande Koçak, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Rawlings, L. B. (2015). *Overview of social protection*. The World Bank.
- Sarısoy, İ., & Koç, S. (2010). Türkiye'de kamu sosyal transfer harcamalarının yoksulluğu azaltmadaki etkilerinin ekonometrik analizi. *Maliye Dergisi*, 158, 326–348.
- Savaşan, F. (2015). *Piyasa başarısızlığından devletin başarısızlığına kamu ekonomisi* (5. Baskı). Bursa: Dora Yayınları.
- Stiglitz, J. E. (2018). *Eşitsizliğin bedeli*, (6. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Şen, S., & Güney, G. (2023). Sosyal güvenlik ve sosyal yardım harcamalarının karşılaştırılması. G. Karas & E. N. Sağdıç (Eds.), *Kamu harcamalarının ekonomik analizi: Karşılaştırmalı ülke incelemeleri kitabı içinde* (s. 263–292). Bursa: Ekin Yayınevi.
- Şen, S., Tabar, Ç., & Tokathioğlu, M. (2018). Küresel krizde devlet müdahalesi ve maliye politikası. *İş ve Hayat*, 4(8), 9-26.
- Tokathioğlu, M. & Selen, U. (2021). *Maliye politikası* (3. Baskı). Bursa: Ekin Yayınevi.
- Tuna, O. (1970). *Sosyal güvenlik*. İstanbul: Fakülteler Matbaası.
- Ulu, M. İ. (2018). The effect of government social spending on income inequality in OECD: A panel data analysis. *International Journal of Economics, Politics, Humanities and Social Sciences*, 1(3), 184–202.

- Ün, T. (2018). Stata ile panel veri analizi. S. Güriş (Ed.), *Stata ile panel veri modelleri kitabı içinde* (s. 73–101). İstanbul: Der Yayınları.
- Yentürk, N. (2018). *Sosyal yardımlardan güvenliğe Türkiye'nin kamu harcamaları (2006–2017)*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Yerdelen Tatoğlu, F. (2016). *Panel veri ekonometrisi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Yıldız Tokatlıoğlu, M. (2005). *Merkezi planlamada mali teşvik sistemi: Sovyet deneyimi*. Bursa: Alfa Aktüel.
- Yi, I. (2010). Social protection, social security and social service in a development context: Transformative social policy approach. United Nations Research Institute for Social Development.

Araştırma Makalesi**Sosyal Koruma Harcamalarının Gelir Dağılımına Etkisi: Panel Veri Analizi***The Effect of Social Protection Expenditures on Income Distribution: Panel Data Analysis*

Çağlayan TABAR Dr. Öğr. Üyesi, Bursa Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ctabar@uludag.edu.tr https://orcid.org/0000-0003-4389-7658	Semih ŞEN Dr. Öğr. Üyesi, Bursa Uludağ Üniversitesi Yenişehir Meslek Yüksekokulu semihsen@uludag.edu.tr https://orcid.org/0000-0001-5020-3998
---	--

Extended Summary

Rising global income inequality, economic vulnerability and technological developments have put the importance of social protection mechanisms on the agenda more than ever. Social protection expenditure aims to increase social welfare and reduce inequalities in income distribution by providing support to the most vulnerable segments of society. When considered in terms of individual and community life, social protection is an ancient phenomenon that can be traced back to primitive tribes. When considered in the context of the social policies of modern states, however, it is a discipline that can be considered new. This is because social policy has been accepted as a result of the changes in social structure and the increase in state activity following the Industrial Revolution. Indeed, the increase in production that emerged after the Industrial Revolution increased the demand for labour as a factor of production in the industrial sector. Both the change in the areas where labour was employed and the emergence of cities with large populations brought with them many problems. First, it is generally accepted that the culture of cooperation and solidarity among individuals is higher in sparsely populated rural settlements than in large cities (Tuna, 1970, s. 5). In an urban environment where social support and solidarity are relatively weak, how will workers be able to support themselves or their families in the event of disability or death? How will it be ensured that the labour force needed for a stable and sustainable production structure can benefit from health services? On the other hand, will high wages alone be enough to induce workers to abandon their property rights in rural areas and their expertise in agricultural production in favour of the industrial sector? Or should fears about the future of labour be at least partially allayed? These and similar questions were crucial to the emergence of the field of social policy. However, the radical changes in the structure of society, especially the industrial revolution and rapid urbanisation, and the new needs they created, did not make it easy for governments to adopt social policies. This is because the dominant understanding of economics in the late eighteenth century, when the industrial revolution emerged, was classical economic theory, which argued that the role of the state in the functioning of the economy should be limited. During this period, which lasted until the Great Depression of 1929, state intervention in the economy was seen as a factor that disrupted the efficiency of resource allocation and was considered objectionable (Şen, Tabar, Tokatlıoğlu, 2018:12). After the Great Depression of 1929, Keynesian economics, in contrast to classical economics, advocated state intervention in the economy. Ultimately, this shift in understanding of economic theory and policy, combined with the rapid increase in production after the Second World War, created the conditions for social policies to be adopted and implemented by governments (Kurz, 2017, p. 171).

It is argued that a fair distribution of income will bring benefits to society. The most important of these benefits is ensuring sustainable development and social justice. In an economy where income is distributed more equitably, it is believed that poverty will decrease, health and nutrition conditions will improve, crime rates will decrease and living conditions will rise to a more prosperous level by ensuring social cohesion (Savaşan, 2015, s. 367). Of course, the level of income, expressed as gross domestic

product (GDP), is also effective in establishing this goal. This is because a low per capita income, based on the assumption that income equality has been achieved in absolute terms, indicates that society as a whole is facing the reality of poverty. Musgrave was the first to define the issue of income distribution as one of the three basic functions of government in economic functioning, along with economic stability and resource allocation (Musgrave, 1959, pp. 556-557). It is argued that a fair distribution of income will bring benefits to society. The most important of these benefits is ensuring sustainable development and social justice. In an economy where income is distributed more fairly, it is believed that poverty will decrease, health and nutritional conditions will improve, crime rates will decrease and living conditions will rise to a more prosperous level by ensuring social harmony. Thus, the income distribution problem, which is accepted among market failures, has been accepted as one of the issues where the state should intervene in the economy. However, in the economic literature, the form of intervention has been discussed within the framework of classical and new welfare economics. Classical welfare economics, whose foundations were laid by Arthur C. Pigou, is based on the principle of diminishing marginal utility. It argues that the state can increase social welfare by transferring income from higher income groups to the poor. On the other hand, the new welfare economics, based on the views of Vilfredo Pareto, defends government intervention in income distribution only if it increases the welfare of the worst-off individual without reducing the welfare of anyone else in society. It can therefore be said that the theoretical background for improving income distribution through social protection spending is classical Pigouvian welfare economics based on the principle of diminishing marginal utility. There are different types of income distribution that show how income generated in an economy is distributed. However, the most commonly used types are factorial income distribution and individual income distribution. While factorial income distribution is concerned with the share of factors of production in GDP, individual income distribution is concerned with the share of the population's income groups in GDP. The Gini coefficient, which is an indicator of individual income distribution and is calculated using the Lorenz curve, actually reflects an income distribution that has been subjected to government interventionist policies (Dinler, 2022, ss. 325-326). For this reason, the share that factors of production receive of income without any intervention is called primary income distribution, while individual income distribution is also called secondary income distribution. There are two main intervention tools used by the state to redistribute income (Şen ve Güney, 2023, s. 266). While progressive taxation is an important tool on the income side, the most important tool on the expenditure side is social protection expenditure. As these expenditures are generally transfer expenditures to the lower income group, they make income distribution more egalitarian (Tokatlıoğlu ve Selen, 2021, s. 460).

There are several studies in the literature on the economic impact of social protection expenditure. These studies have shown the positive impact of social protection expenditure on poverty and income inequality. Among these studies, Kenworthy (1999) found that social protection expenditure reduced poverty in 15 industrialised countries. Behrendt (2000) analysed the positive effects of social expenditure in Germany, Sweden and the United Kingdom. Caminada & Goudswaard (2009) found a negative relationship between social spending and income distribution in EU countries. Ulu (2018) showed that non-educational social spending is more effective in reducing income inequality. Akbulut et al. (2022) highlighted the role of family and health benefits in reducing poverty in Turkey and EU countries.

In this study, the impact of social protection expenditure on income distribution is analysed using a panel data analysis method based on data from 33 European Union Member States and Turkey for the years 2010-2021. The results show that an increase in the share of social protection expenditure in gross domestic product (GDP) is associated with a statistically significant decrease in the Gini coefficient. This result suggests that social protection expenditure has a reducing effect on income inequality. The study also shows that increases in the unemployment rate and the inflation rate increase income inequality, while the level of GDP per capita reduces inequality, albeit to a limited extent. In line with the results obtained, it is assessed that increasing social protection expenditure and strengthening its effectiveness can contribute to a more equitable distribution of income. Moreover, it can be noted that policies aimed at achieving macroeconomic stability can also play a complementary role in reducing income inequality. On the other hand, it may be useful to mention the limitations of this paper in order to help future studies in this area. Firstly, this study analyses social protection expenditure as a general category and does not break it down into sub-components. This does not allow for a separate analysis

of the specific impact of different types of social protection (pensions, health care, unemployment benefits, etc.) on income distribution. In future studies, detailed analyses of social protection expenditure by sub-items may also be useful for policy-makers.